

УДК 336.76:65.011.56

АВТОМАТИЗАЦІЯ ПІДТРИМКИ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ СУБ'ЄКТОМ ФОНДОВОГО РИНКУ

Кельдер Т. Л., Глушчевський В. В.

Фундаментальна роль фінансового ринку в сучасній ринковій економіці полягає в акумулюванні заощаджень економічних агентів та використанні цих коштів для створення нового капіталу.

Фінансовий ринок країни, коли усунуто монопольне панування на ньому держави, стає сферою дії не адміністративних, а економічних законів. Перехід підприємств від державної до акціонерної форми власності означає, що весь прибуток, окрім податків, залишається в їх власності, що свої тимчасово вільні кошти підприємства будуть тримати на рахунках банків лише в тому разі, якщо їм буде забезпечена норма відсотку, відповідно до його ринкового рівня.

У ринковій економіці утворюється новий механізм перерозподілу грошових накопичень в найбільш ефективні галузі господарювання через ринок цінних паперів (фондовий ринок).

Згідно з Концепцією функціонування і розвитку фондового ринку в Україні “ринок цінних паперів (ЦП) є багатофункціональною системою, яка сприяє акумулюванню капіталу для інвестицій у виробничу та соціальну сферу, структурній перебудові економіки, позитивній динаміці соціальної структури суспільства, підвищення добробуту громадян за рахунок володіння та вільного розпорядження цінними паперами, підготовленості населення до ринкових відносин” [1].

Інституційні інвестори все більше використовують персональні електронно-обчислювальні машини (ПЕОМ) для управління інвестиціями. Потенційне значення ПЕОМ – це можливість обробляти великі масиви даних та відразу ж отримувати результати у вигляді таблиць, графіків, рисунків тощо. Інвестор оцінює можливості купівлі або перспективи продажу ЦП швидше, точніше та в більш наглядній формі. У зв'язку з постійним вдосконаленням ПЕОМ з'являється потенційна можливість створення програмного забезпечення, спеціально призначеного для аналізу ринку ЦП – експертної системи (ЕС).

Пропонується концептуальна схема розробки експертної системи даного типу (рис.1), яка містить п'ять програмних блоків. Кожен з перелічених блоків має свою структуру, особливості та призначений для виконання строго визначених операцій.

Блок вводу містить у собі чотири модулі за різновидами вхідної інформації (рис.2).

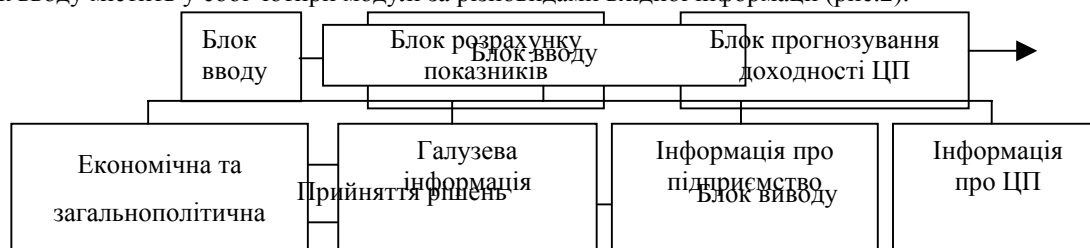

Рис. 1 Схема експертної системи

1. Економічна та загальнополітична інформація, яка дає фактичний матеріал для прогнозування тенденцій в економіці, політиці та соціальній сфері в масштабах країни (напр., податки, державні видатки, управління державним боргом, відсоткові ставки, інфляція, зовнішня торгівля та валютні курси та інше).
2. Інформація про стан галузі, яка дає фактичну картину та прогнозні дані її розвитку (баланси галузей народного господарства, міжгалузеві баланси, тощо).
3. Інформація про інвестиційну привабливість підприємства (фірми), яка дає можливість аналізувати його фінансову спроможність щодо прийнятих зобов'язань (балансовий звіт, звіт про прибутки та збитки, звіт про рух грошових коштів, звіт про зміни в акціонерному капіталі).

4. Інформація про ціни, яка містить поточні котировки, курси ЦП, а також про динаміку котировок та обсягів продажу ЦП за попередні періоди.

Кінцевий результат роботи цього блоку є сформовані відповідні бази даних.

Блок розрахунку показників призначений для перетворення введеної інформації та її подання у вигляді коефіцієнтів, або інших показників. Він поданий такими модулями (рис.3) :

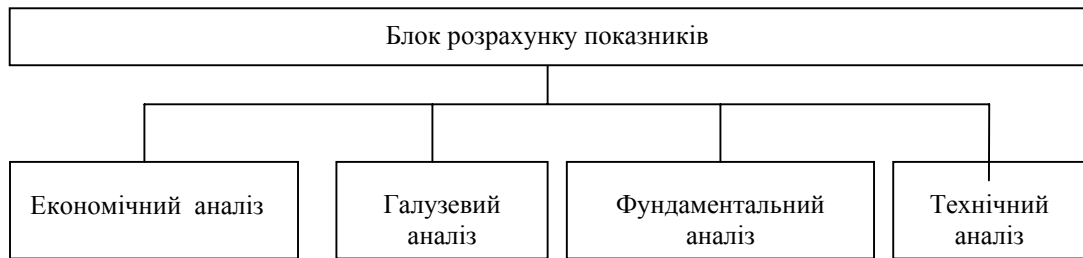

Рис. 3 Схема блоку розрахунку показників

1. Економічний аналіз , метою якого є визначення рівня стабільності економіки, від якого, в свою чергу, залежить ступінь доходності ЦП .

2. Галуzeвий аналіз спрямований на вивчення конкурентоспроможності конкретної галузі народного господарства в порівнянні з іншими. Результати аналізу :

- правовий клімат галузі і регіону;
- ступінь розвитку інфраструктури;
- фактори ринку, що впливають на збут;
- конкурентне напруження ринку;
- альтернативні способи інвестування та ін.

3. Фундаментальний аналіз фінансового становища підприємства (фірми). Зміст цього виду аналізу та взаємозв'язок між його розділами показано на рис. 4.

4. Технічний аналіз спрямований на фактори, які впливають на динаміку курсів ЦП . До показників, що розраховуються у цьому блоці, можна віднести : доходність ЦП (ефективність), варіація чи відхилення ефективності від сподіваної величини, як міри ризику, та інше [2].

Блок прогнозування складається з трьох модулів (рис.5):

1. Об'єктивна доходність ЦП: визначає прогнозу доходність ЦП, враховуючи інформацію щодо фінансового становища суб'єкта аналізу, галуzeвого фактору, а також загальноекономічної ситуації в країні та її вплив на діяльність емітента; містить в собі чотири підмодулі.

2. Статистична доходність ЦП: використовуються розраховані в модулі "Технічний аналіз" показники руху та обсягу продажу ЦП на фондовому ринку.

3. Блок зіставлення: дає інтегральний показник прогнозової доходності ЦП.

Блок прийняття рішень включає два взаємозв'язаних між собою модулі (рис. 6):

1. Оптимізація.
2. Оперативне керування.

Вхідні дані для цього блоку зберігаються в проміжній базі даних , яка формується на етапі прогнозування доходності ЦП емітентів, що аналізуються.

Блок виводу – це заключний етап роботи експертної системи, результатом якої, наприклад, можуть бути рекомендації особі, яка приймає рішення, щодо формування інвестиційного портфеля.

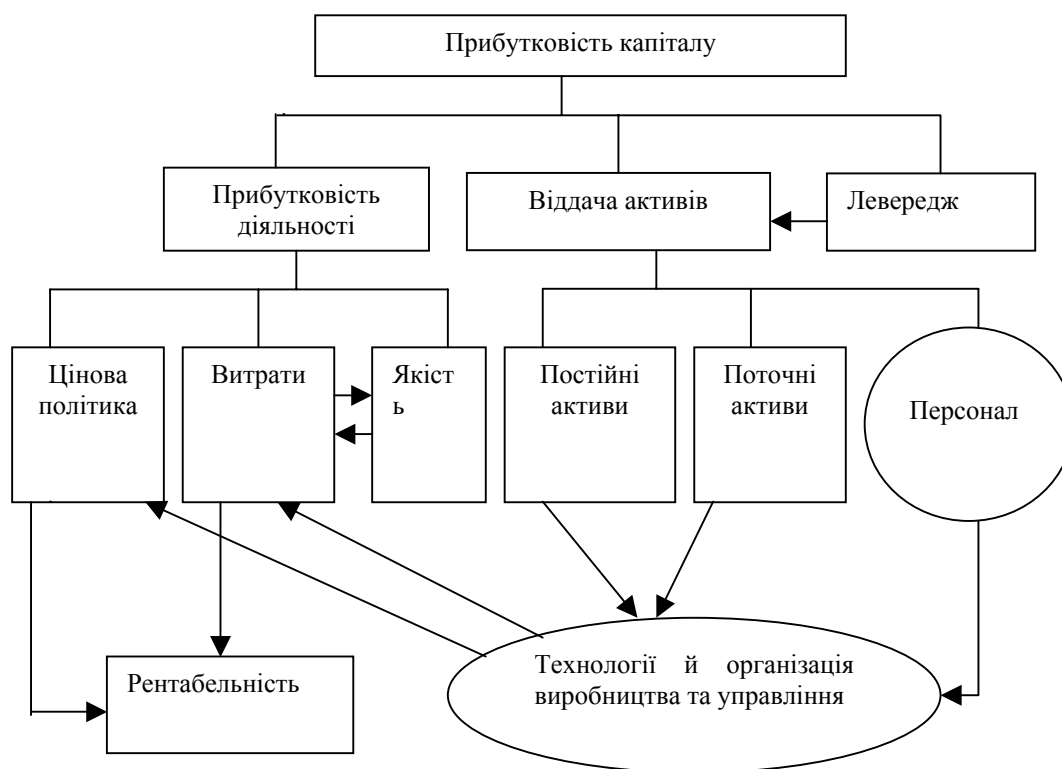

Рис. 4. Зміст аналізу господарської діяльності підприємства

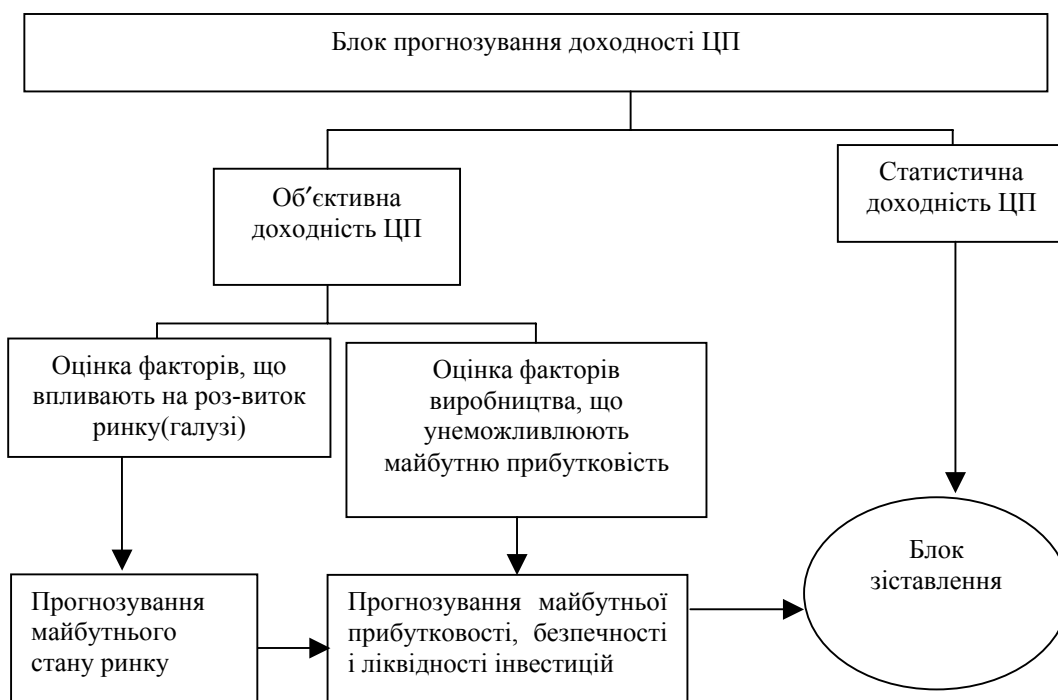

Рис. 5 Схема блоку прогнозування доходності ЦП

На закінчення буде слушним зробити таке зауваження – незважаючи на те, що, на жаль, неможливо користуватися повною мірою загальновідомими методами оцінки пакетів ЦП, оскільки нині ринок ЦП в Україні лише зароджується, існують усі передумови для створення системи підтримки прийняття рішень (експертні системи), яка, базуючись на досягненнях в області інформатики, економетрики та евристичному досвіді, може стати одним із засобів підвищення якості і ефективності управлінських рішень.

Рис. 6 Схема блоку прийняття рішень

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція функціонування і розвитку фондового ринку в Україні, схвалена постановою Верховної Ради України 22 вересня 1995р.// Финансовая Украина. – 1996. -№4
2. Гитман Л.Дж., Джонк М.Д. Основы инвестирования. Пер. с англ.-М.: Дело, 1997.-1008с.
3. Мендрул О.Г., Шевчук І.А. Ринок цінних паперів: Навч. Посібник.-К.: КНЕУ, 1998.-152с.